

[I]

Đã bốn năm nay, chỉ có cái bản lề của cánh cửa con là được quay đi quay lại chào những người bảo vệ ra vào ngôi trường. Còn đôi cánh cửa to thì đứng im lặng, khép kín hai hàng gióng gỗ sơn xanh, bình thân nhìn ngôi trường vắng vẻ, nhìn những cây bàng chao chác lá bên nhau và nhìn con đường chói nắng xôn xao tiếng nói cười qua lại. Cũng nhiều lần, cánh cửa đã rung lên trong tiếng bom rền, tiếng máy bay rú và tiếng súng giạt từng hồi của tiểu đội bắn máy bay trên nóc ngôi trường. Đầu có một lần, nó rung mạnh nhất, hôm ấy chiếc “Con ma” (Máy bay phản lực) Mỹ bị trúng đạn, đâm cổ vào hàng sấu bên đường, bốc cháy ngùn ngụt. Một mảnh xác “Con ma” bắn vút vào gióng gỗ, tiện mất một mẩu đầu. Sau đó, đôi cánh cửa lại đứng bình thân hơn, nín lặng nhìn những cây bàng mỗi năm thêm một tán lá xanh um, nhìn những lớp học loang loáng ánh mặt trời trên khung cửa kính. Ngày tháng trôi qua, chúng nó vẫn đứng như thế, đợi một cái gì sẽ đến.

Hôm nay, một ngày cuối thu đầy nắng. Gió sớm chạy vội vã khắp sân trường gọi lá bàng háo hức. Những tiếng reo bằng đủ các cỡ giọng trẻ con vang lên: “Đến... tru... ờng!” “Vào... tru... ờng!” Hình như không thể nào cưỡng nổi, cánh cửa trường rung lên rồi mở tung ra. Tràn ngập sân trường những âm thanh lạnh lót của bầy trẻ.

Nắng buổi sớm nhảy nhót trên những tán lá bàng. Nắng lốm đốm khắp sân trường và làm tươi hẳn lên cái áo vôi vàng của ngôi trường cũ.

Bọn trẻ nhảy nhót khắp nơi, khắp chốn. Chúng nó kéo nhau lên gác, xô nhau xuống dưới nhà. Chúng nó ôm lấy những thân cây bàng, leo lên những nóc hầm trú ẩn vẫn còn đứng lẫm lẫm trên sân, thả phi phò và giúi vào nhau cười trong trò chơi trốn đuổi. Và, chúng nó cũng còn phải làm quen nhau đã chứ! Vì ngày trước, lúc chúng nó quen nhau thì hãy còn bé tí, bây giờ đây, đứa nào đứa nấy đã nhớn nhao cứng cáp lắm rồi.

Tùng! Tùng! Tùng!

Tiếng gọi ồm ồm đỉnh đặc của cái trống già vang lên. Gió như ngừng chạy. Những mái đầu nghểnh lên. Từ trên gác lao xuống, từ trong lớp chạy ra, từ những gốc cây, học sinh dồn cả về phía giữa sân trường.

- Lớp 7 xếp hàng ở đâu?
- Lớp 5, thưa cô, lớp 5 đứng chỗ nào ạ?
- Thưa thầy, khối dân phố 59 ở lớp 6A hay 6B ạ?

- Lớp 6C đâu rồi, lớp của tôi đâu rồi?

- Xê ra chỗ khác, đây là chỗ lớp cậu đấy?

- Thế cậu ở lớp nào?

- Thế cậu ở lớp nào?

- Lớp 6B! - Hai cái miệng cùng hét vào mặt nhau như thế, rồi cùng ngẩn tò te ra nhìn nhau. - Té ra hai đứa mình cùng lớp với nhau à? Hi hi...

Quân cười tit cả mắt nhận ra cái thằng bé loắt choắt có mớ tóc vàng sém bù xù, chẳng phải ai xa lạ, chính là thằng Khải ở xế cửa nhà nó.

Khải đưa tay quạt mồ hôi đọng trên cánh mũi (từ này đến giờ cu cậu chạy khỏe quá hay sao, mà mồ hôi đã ướt đầm cả lưng áo). Nó sốt ruột hỏi Quân:

- Thế nào? Lớp mình xếp hàng ở đâu?

- Đã bảo cứ yên trí đứng đây, tớ là cán bộ lớp mà. Kia kia, cô giáo chủ nhiệm lớp mình kia kia.

Thoáng một mùi chanh thơm nhẹ và một giọng hỏi rành rọt:

- Các em lớp 6B phải không?

- Thưa cô, vâng ạ.

Bọn trẻ nhất loạt ngẩng đầu lên. Trước mặt chúng nó là một cô rất trẻ, có khuôn mặt rám nắng đen đen, người hơi đầy, đôi bím tóc đen nhánh buông dài quá gấu áo. Khải nghĩ thầm: “Cô giáo này nom thế nào ấy, không có dáng cô giáo mấy.”

Cô giáo hô cả lớp đứng nghiêm rồi nói:

- Các em chú ý này. - Cô chỉ vào Quân. - Đây là bạn Quân. Bạn Quân trước kia đã làm Đội trưởng ở lớp 5. Bây giờ tạm thời bạn Quân sẽ giúp cô tổ chức lớp. Tất cả các em phải đoàn kết nghe lời lẫn nhau thì mới mau chóng đi vào tổ chức được. Các em rõ chưa?

- Rõ ạ.

Khả hét thật to, hét xong nó lại tiếp tục kể chuyện máy bay cháy với một tụi con trai xếp hàng quanh đấy. Quân chạy lên chạy xuống giữ trật tự cho cô giáo gọi tên học sinh.

Một cô bé len lỏi từ hàng này qua hàng khác. Đôi mắt đen ngơ ngác ngó qua ngó lại. Nhón nhác như một con gà lạc đàn, nó luôn mồm hỏi người này người khác. Nó tới bên Quân:

- Khối⁽¹⁾ 24 ở đâu hở bạn?

Không quay đầu lại, Quân đáp:

- Ở cái chỗ nhà bạn ở ấy!

- Thế thì hỏi bạn làm gì!

Cái miệng nhỏ hơi phụng phịu, cô bé đưa tay lên gạt mấy sợi tóc mai ướt mồ hôi. Tiếng gọi tên vẫn đều đặn vọng ra:

- Nguyễn Thị Thu Hà.

Đôi mắt đen của cô bé sáng bừng lên, nó chạy vội đến trước mặt cô giáo, hai tay nắm chặt lấy gấu áo:

(1) Khối dân phố, tương đương phường.

- Thưa cô, em tên là Nguyễn Thị Thu Hà đây ạ.

Có tiếng cười khúc khích. Hà lúng túng quay lại. Chợt cái miệng nhỏ của Hà hé mở như muốn reo lên. Nó ngồi thụp xuống, lọt thỏm giữa đám con gái. Ôi! Cái Vân, cái Tâm, toàn bọn bạn cũ của nó cả. Vui quá! Nó hết beo vai đứa này lại giật tóc đứa khác, cười rúc rích. Nhưng rồi, chợt nhớ ra, Hà ngồi im, chăm chú nhìn cô giáo. Nó nghĩ bụng: “Cô giáo mình có giọng nói dễ nghe đấy nhỉ! Không biết cô dạy có hay không?” Nó nhớ đến cô giáo cũ của nó hồi lớp một. Cũng ngôi trường này, mình đã vào học lớp một ở đây. Hôm ấy mình còn đánh đổ mực ra tay tím lem nhem đến bản. Cây bàng già vẫn đứng y như xưa. Những nhánh cây xòe ra từ những cành to mập mập. Đã bao năm nay, cây bàng vẫn đứng đây che rợp những buổi tựu trường. Hôm nay, nó vẫn nghiêng nghiêng giơ những tán lá rườm rà, giơ cả cái cành cụt cháy sém vì một mảnh rốc két Mỹ, che mát cho đàn trẻ. Những làn gió nhẹ của mùa thu khẽ lay lay những chiếc lá làm rơi những giọt sương đêm xuống má, xuống tay đàn trẻ.

Tiếng gọi tên đã chấm dứt. Bọn trẻ chăm chú nhìn cô giáo; chúng nó đợi những lời nói đầu tiên của cô chủ nhiệm. Tiếng cô vang lên:

- Các em ạ, cô tên là Thu. Cô là chủ nhiệm lớp 6B của các em. Bao giờ cô cũng mong các em sẽ là những học trò ngoan, những Đội viên tốt. Các em có muốn thế không?

- Có... ạ.

Cả lớp đồng thanh trả lời rất to, đứa nào cũng muốn hét cho to nhất thì phải.

- Nhưng, muốn thành người tốt thì phải cố gắng nhiều mặt, phải không các em?

- Vâng... ạ!

Lần này, tiếng trả lời ít hơn, bé hơn, lẩn lộn với những tiếng cười góc này, góc khác.

Quay ra với Quân đang đứng sau lưng, cô giáo bảo: “Quân bắt nhịp cho các bạn hát một bài nào!”

Quân ưỡn ngực, đồng dục bảo cả lớp:

- Tôi bắt nhịp bài này, các bạn đều biết cả chứ? *Âm vang trên Tổ quốc chúng ta* hai... ba!

Tiếng hát cất lên. Đầu tiên chỉ có vài giọng loạc choạc. Nhưng rồi, tiếng hát như một đốm lửa, lan từ chỗ này qua chỗ khác. Nó bùng lên dòn dập trong tiếng vỗ tay nhịp nhàng.

Âm vang trên Tổ quốc chúng ta

Từng hồi kèn đang giục giã

Chúng ta theo bước anh hùng

Mau lên đường, bạn ơi!

...

Cất tiếng hát làm át tiếng bom

Vang lên từ khắp làng xóm

Súng bom giặc Mỹ điên cuồng

Không ngăn được đoàn ta...

Tiếng hát chấp chờn, rồi bay vút lên. Tiếng hát làm cho Hà nhớ đến những con đường sơ tán nườm nượp lá nguyệt trang. Nhớ mũ rơm vàng nặng trĩu. Nhớ những căn hầm có mùi cỏ và mùi bùn hăng hăng. Nhớ lớp học xinh xinh. Nơi ấy, nó đã ngồi ở một góc ghế nào đó, đung đưa hai chân trên cái đường giao thông hào sâu hoắm, nghe giảng những bài số học, những bài giảng văn, và những bài sinh vật về sự nảy mầm của đậu. Những con mắt lấp lánh, thoang thoảng những bàn tay nhỏ đang vỗ nhịp say sưa. Lòng Hà tự nhiên nao nao. Ô, không hiểu từ bao giờ, mỗi khi bước chân vào tập thể, lúc nào nó cũng cảm thấy vui. Xung quanh nó bao nhiêu là bạn. Tiếng hát của nó hòa trong tiếng hát của tất cả các bạn. Lời hát đó đã quen thuộc với nó lắm rồi. Mỗi khi hát lên, lòng nó như cũng reo vui. Hà vừa hát lại vừa ngân “tinh tinh” nho nhỏ, giống như những đoạn nhạc đệm trên đài. Tuy nó hát chả hay mấy, nhưng khi hát tập thể, bao giờ nó cũng thấy mình hát hay hơn.

Âm vang trên Tổ quốc chúng ta

Từng hồi kèn đang giục giã

Chúng ta theo bước anh hùng

Mau lên đường, bạn ơi!

Ba nhịp vỗ tay rầm rập kết thúc bài hát. Riêng Khải, nó phải đập thêm một nhịp nữa, rồi đặt tay lên cổ thở hổn hển. Nó lấy làm thỏa mãn lắm, vì từ nãy đến giờ, nó đã hát rất to. Nó đã hét chói tai mọi người bằng những câu hát rất đúng điệu. Tiếng cô Thu vang lên:

- Ngày mai, chúng ta sẽ khai trường, bắt đầu một năm học mới.

[II]

Hôm nay là ngày học thứ ba. Ngày đầu, Khải ngồi im nghe giảng với thành tâm học hành tử tế. Nó ở tổ hai (tức là phân đội hai, vì lớp nó toàn là Đội viên cả), do cái Hà làm tổ trưởng. Tổ này toàn những đứa bé trong lớp, vui ra phết. Chính vì thế sang ngày thứ hai, Khải đã bắt đầu nói chuyện với thằng Bình bên cạnh. Đến hôm nay nó đã thấy ngứa chân buồn tay lắm rồi.

Vừa phát bài kiểm tra đầu tiên, Khải được 6 điểm. Cái Hà được những 10, con bé thế mà học giỏi. Quân được 7 mà cũng “điệu” phụng phịu, đi bảo với đứa này đứa kia là tại vì nó mệt nên mới làm bài kém! Khải chả ưa những đứa như thế. “Tò vè”! Học chả giỏi, còn cứ “điệu”. Làm như béo như nó thì phải được 11 không bằng. Dù sao đối với các bạn trong lớp, Khải cũng rất trọng những đứa học giỏi, và nếu những đứa giỏi mà không kiêu, không khinh bạn, thì nó rất quý.

Lớp vừa thêm một nhân vật mới! Một thằng bé cao lêu lêu, lơ thơ mấy cái tóc nâu, từ sau lưng một bà mẹ, ngập ngừng bước tới cửa lớp, rồi đứng ỳ ra ở đấy. Đôi mắt lơ lơ nhìn mọi người như chẳng nom thấy ai cả. Đôi tay dài lòng không phụ họa với đôi cẳng dài nghêu bó trong cái quần đen ống chặt nom càng khẳng ra.

Sau khi đã rướn mắt lên nhìn chằm chằm, Khải nói: “Nom nó giống hệt một con cò!” Cả bọn bàn Hà ngồi trên cười khúc khích. Cũng rất vô tình, cô giáo xếp luôn anh bạn mới ngồi cạnh Khải. Khải thu sách vở, ngồi xích lại, chừa một phần ghế cho bạn. Cái anh chàng “cò” uể oải ngồi xuống, chống đôi tay gầy lên bàn, tựa cằm vào, rồi lơ đãng nhìn đầu đầu. Khải ngấm từ đầu đến chân ông bạn mới một lần nữa, nghĩ thầm: “Nếu mày là một thằng biết đùa, tao sẽ là một đứa bạn thân của mày. Còn nếu mày thích là một “ông cụ non” thì mặc mày, thêm mày tao sẽ chẳng thấy thú lên tí nào, bớt mày tao cũng chẳng buồn đi tí nào.” Chợt Khải nhớ ra: hôm nay là thứ Tư. Trong tuần chỉ có ngày hôm nay là học bốn tiết. A! Tiết cuối cùng sẽ đi chơi! Thú quá! Khải đã “sắm” được một bộ khăn băng càn ỏi rất đẹp. Một tiết chơi thoải mái...

Ngoảnh đi ngoảnh lại, giờ học đã hết. Tiếng trống báo giờ nện một hồi. Thầy giáo bước ra cửa. Học sinh đứng dậy lục tục kéo ra về. Một tiếng gọi rất to vang lên:

- Đề nghị các bạn ở lại tập nghi thức chuẩn bị Đại hội Đội!